Problémové chování

PdF: IVp003

Praktické postupy při výuce dítěte s poruchou autistického spektra nebo jiným neurovývojovým postižením

Vyučující: Mgr. et Bc. Lucie Mudroch Lukášová, M.Sc., BCBA a Mgr. Lucie Vozáková, BCBA

ABC chování

- Žádné chování se neděje samo od sebe, vždy mu něco předchází a něco následuje

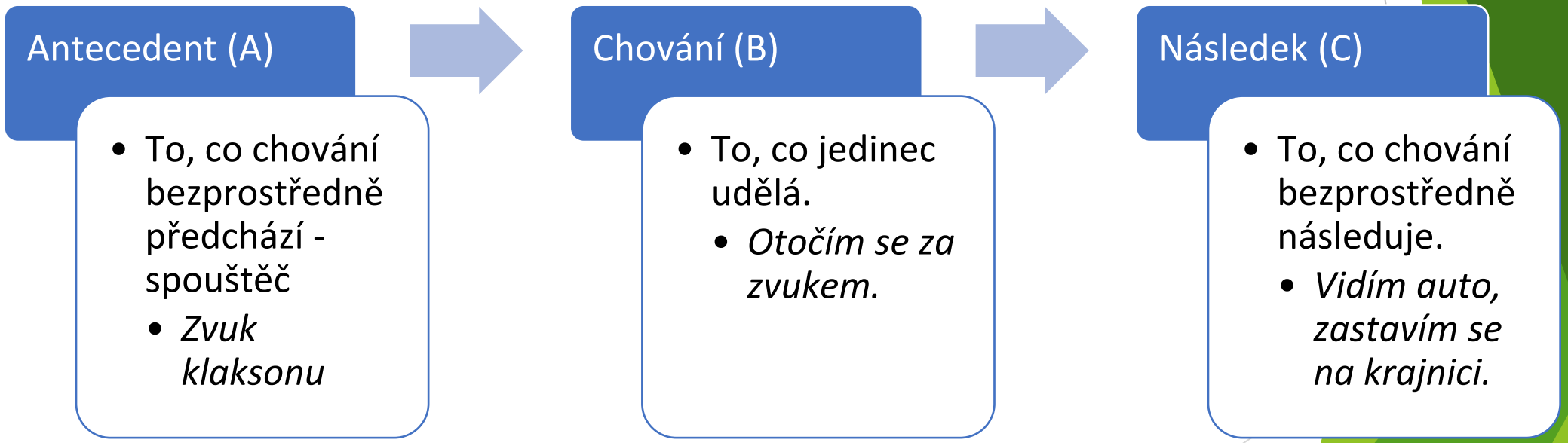

Problémové chování

Nejedná se primárně o chování, které vadí nám

Jedná se o sociálně nežádoucí chování, chování které mu ubližuje, limituje ho ve společnosti či při učení

Vždy nám jde o klienta a jeho bezpečí, jednáme na základě etického kódu a s respektem

Antecedent	Chování	Následek
Něco zajímavého se stane.	Podíváme se daným směrem.	•Událost vidíme.
•Potřebujeme jít ven a vidíme kliku.	•Vezmeme za kliku.	• Dveře se otevřou.
•Řídíme auto a na semaforu blikne červená.	•Šlápneme na brzdu.	•Auto zastaví.
•Na stole leží lžíce.	•Natáhneme se po ní.	•Dotkneme se lžíce.

Antecedent (spouštěč chování)

- To co bezprostředně předchází chování
- Ostré světlo, hlasité zvuky
- Příchod osoby do místnosti
- Pokyn na přesun mezi činnostmi
- Zadání cvičení v učebnici
- Zadání samostatné/skupinové práce
- Odchod učitele ze třídy

Konkrétní antecedent: Přesuny přes posílení

Příslib (promise)-zaslíbená odměna, která se používá k přesunu dítěte z aktivity do aktivity

Je to prevence problémového chování

Ukázka přesunu:
https://is.muni.cz/el/ped/jaro2021/IVk101/index.qwarp?prejit=6390059

Následek

- To, co bezprostředně následuje po chování.

- Zavření okna.
- Odvolání požadavku na přesun do jiné místnosti.
- Hození učebnic, odstrčení lavice.
- Vytažení tužky z pouzdra a plnění úkolu.
- Opuštění lavice a běh po třídě.
- Přístup k oblíbené hračce, sladkosti.

Následek

- To, co po chování následuje je:

- Posílení → Chování upevňuje, četnost výskytu zvyšuje

- Trest
- Vyhasínání → Chování neupevňuje, četnost výskytu snižuje.

Skupinová práce

Problémové chování - záznamový arch

Jméno: _____

	A	B	C		
Datum a čas	**Antecedent**	**Chování**	**Následek**	**Funkce**	**Délka**

Antecedent (A) - Popište, co se stalo těsně před nástupem problémového chování, např. požadavek na přesun, odebrání hračky, telefonování atd.
Chování (B) - Zapište, co přesně dítě dělalo, např. křičelo, válelo se po zemi, natahovalo se po věci, uteklo atd.
Následek (C) – Zapište, co následovalo ihned po chování dítěte, co jste vy nebo někdo další (ne)udělali.
Funkce - Zamyslete se nad tím, jaká byla pravděpodobná funkce chování (získání přístupu k aktivitě/věci, únik/vyhnutí se požadavku, přístup k smyslové stimulaci, z ničeho nic).

Příklad Horáčka

Datum a čas	Antecedent	Chování	Následek	Funkce	Délka
1. 11. 8:15	Zkontrolujeme si domácí úkol	Vykřikuje výsledky příkladů	Paní učitelka Horáčka upozorní, že má odpovídat, jen když je vyzván.		
1. 11. 9:30	Žáci pracují ve skupinách	Překřikuje ostatní žáky ve skupině	Spolužáci přivolají paní učitelku. Paní učitelka vysvětluje pravidla komunikace ve třídě.		
1.11. 10:10	Učitelka zadává samostatnou práci – příklad v učebnici	Nahlas protestuje a naříká, že to nezvládne	Učitelka jde k jeho lavici a individuálně úkol vysvětlí.		
1. 11. 10:45	Zápis domácího úkolu	Vykřikuje, že to nestihl a chce zopakovat zadání	Paní učitelka požádá jiného žáka, aby zadání přečetl znovu		

- Pokud chceme chování ovlivnit/změnit, musíme změnit KONTEXT:

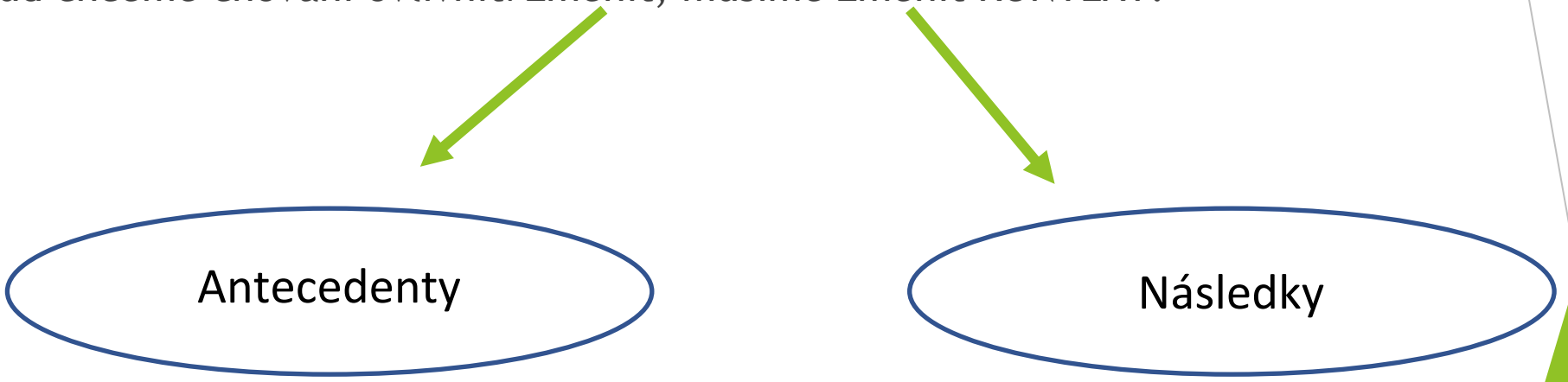

Posílení

- Změna v prostředí, která **následuje okamžitě** po chování.
- **Neodměňuje člověka, ale posiluje jeho chování.**
- Např. Dítě se podívá na dospělého a usměje se. Dospělí se usměje zpět a dítě vezme do náruče.
- Posílení **zvyšuje pravděpodobnost**, že se člověk v podobné situaci v budoucnu opět zachová podobným způsobem.

Vyhasínání

- Změna v prostředí, která **následuje okamžitě** po chování.
- Druhá osoba nereaguje na chování jedince tak, aby jedince dosáhl svého cíle.
- Např. Maminka přišla a řekla Petrovi, aby si uklidil hračky. Petr hodil hračkou. Maminka na to nereaguje a opakuje pokyn.
- Vyhasínání snižuje **pravděpodobnost**, že se člověk v podobné situaci v budoucnu opět zachová podobným způsobem.

Funkce chování

- Chování má zpravidla jednu z těchto tří funkcí:
- **Získání přístupu** k nějaké věci, aktivitě nebo pozornosti.
- **Únik nebo vyhnutí se** situaci, osobě, požadavku.
- Přístup k **senzorické stimulaci**.

Jakékoliv chování může být naposilované (problémové i neproblémové), vždy záleží na historii posílení

Samostatná práce

- Vraťme se nyní k záznamovým archům.

- Zkuste se podívat na **FUNKCI** chování.
  - Proč se žák choval tak, jak se choval?
  - Čeho chtěl dosáhnout?

Proč se chováme, jak se chováme?

- Proč sledujete určité televizní pořady?
- Proč chodíte do určitých kaváren?
- Proč si kupujete určitou značku bot?

- **ZKUŠENOST** (neboli historie chování)

- Naše chování se v čase mění. Přetrvává chování, které se v minulosti osvědčilo/vyplatilo/přineslo něco příjemného, tedy bylo posíleno.
- Repertoár opouští chování, které nevedlo ke kýženému výsledku, chování vyhasíná.

Diskuse

- Vraťme se k záznamovému archu.

- Podle identifikované funkce chování si řekněte, zda se chování žákovi vyplatilo.

- ANO --- bylo posíleno
- NE ---- nebylo posíleno

Samostatný úkol+úkol na příště

Behaviorální detektiv